

Kasvava kansainvälisyys vaatii osaavaa työvoimaa

Liisa Ansala, M.A. (Educ.), President, CEO, Lapland Chamber of Commerce

Kauppakamareiden tavoitteena on olla luomassa vapaata, vaurasta ja kilpailukykyistä Suomea. Lapin kauppakamarin toiminnassa tämä visio näkyy pohjoisen menestyksen tukemisena, verkostojen rakentamisena, aktiivisena vaikuttamisena ja pohjoisen elinkeinoelämän asiantuntijana toimimisena.

Lappi on korona-aikana onnistunut vahvistamaan asemaansa kansainvälisessä viennissä. Lappi on arktisen alueen keskeinen maakunta ja Barentsin alueen logistinen solmukohta. Lappi on Suomen viidenneksi suurin vientimaakunta, vuonna 2020 Lapin tavaraviennin arvo oli 3,4 miljardia euroa.

Elinkeinot Lapissa kehittyvät suotuisasti. Lapissa on investoitu ja investoidaan huomattavasti sekä metsäteollisuuteen ja puunjalostukseen että kaivos- ja metalliteollisuuteen. Lapin teollisten toimialojen liikevaihto oli yhteensä 9,5 miljardia euroa (2019), ja teolliset toimialat tuovat kaksi kolmasosaa yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta. Yksittäinen suurin toimiala Lapissa on metallien jalostus 4,6 miljardin euron liikevaihdolla. Metsäsektori puolestaan muodostaa lähes 1,5 miljardin euron kokonaisuuden.

Lappi on Suomen kansainvälisen matkailun veturi. Ennen koronaa (2019) Lapissa rekisteröitiin yli 3,1 miljoonaa kansainvälistä yöpymistä. Matkailun palautuminen koronapandemiasta näyttää erittäin hyvältä. Jo vuoden 2021 loppuun mennessä Lappiin odotetaan yli 140 000 matkailijaa. Matkailun palautuminen vaatii myös osaajia ja työvoimaa maakuntaan.

Elinkeinojen näkymät tulevaisuuteen ovat positiivisia: maakunnassa on meneillään merkittäviä investointihankkeita, kuten Metsä Fibren suurinvestointi Kemissä. Olemassa olevat kaivokset kehittävät toimintaansa ja uusien kaivoshankkeiden selvitykset etenevät. Lappi on

monipuolinen maakunta, jonka alueiden erilaiset vahvuudet tukevat koko maakunnan kehittymistä.

Koronapalautumisen jälkeinen kasvu uhkaa kuitenkin jäädä puolitiehen ilman osaamista. Keskuskauppakamari toteutti kyselyn jäsenyrityksilleen elokuussa 2021. Kyselyyn vastanneista lappilaisista yrityksistä yli puolet kertoivat tavoittelevansa kevyttä kasvua ja viidennes jopa vahvaa kasvua. Samaan aikaan kaksi kolmasosaa kertoi, että osaavan työvoiman puute rajoittaa kasvua joko paljon tai jonkin verran. Talouden positiiviset suhdanteet vauhdittavat vientiyritysten toimintaa ja teollisilla toimialoilla tilauskanta on vahva.

Työvoimapula ei ole kyselyn tulosten mukaan hellittämässä lähiaikoina. Lapissa kyselyyn vastanneista yrityksistä suurin osa kertoi, että työvoiman tarve kasvaa nykyisestä seuraavan puolen vuoden aikana ja arviot pidemmälle aikavälille, 2–3 vuoden päähän, olivat hyvin saman tyyppisiä. Osaajapulaa vauhdittavat myös Pohjois-Ruotsissa käynnistyvät suuinvestoinnit, kuten H2 Green Steel ja Hybrit -hankkeet.

Osaavan työvoiman saatavuus ei saa tyrehtyttää talouskasvua ja toimenpiteisiin on ryhdyttävä vauhdilla.

Kotimaisen ja paikallisen osaamisen kasvattamisen lisäksi lappilaisten toimijoiden tulee tehdä erityisiä ponnisteluja kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi. Näihin talkoisiin tarvitaan niin korkeakoulut, viranomaiset kuin elinkeinoelämä. Maahan saapumiseen ja oleskelulupiin liittyvät esteet on poistettava. Kansainvälisen työvoiman houkutteluun tarvitaan yhteistä markkinointia, mutta myös käytännön toimia esimerkiksi kohtuuhintaisen asumisen lisäämiseksi.

Suomessa on arvioitava myös koulutusmäärien riittävyttä, sekä tiivistettävä yhteistyötä maan rajojen yli niin pohjoiseen Ruotsiin kuin Norjaankin, riittävän osaamisen turvaamiseksi pohjoisessa.

Tämäkin työ tehdään kaikista parhaiten yhdessä.